

**Кочнева А. О.**, асистент,  
**Шелест В. О.**, студент,  
Юридичний інститут,  
Національний авіаційний університет, м. Київ

## **РОЛЬ МЕТОДІВ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ ТА МЕТОДИКА ЇХ ВИКЛАДАННЯ**

Застосування кримінально-правового методу тісно пов'язане з кримінальною відповідальністю особи за вчинений нею злочин. Тому зазначимо, що кримінальна відповідальність – це обов'язок особи, яка вчинила злочин, зазнавати правового впливу з боку правоохоронних органів, державного осуду та примусу. В теорії кримінального права є також інші визначення поняття кримінальної відповідальності, зокрема, як фактичної реалізації обов'язку особи, яка вчинила злочин, понести покарання, починаючи з моменту винесення судом обвинувального вироку щодо такої особи.

Основне завдання кримінального права – охорона. Воно здійснюється притаманним лише кримінальному праву методом покарання тих, хто вчинив злочин, та загрозою покарати тих, хто має намір його вчинити.

Пріоритетним завданням кримінального права України є охорона особистих благ людини (життя, здоров'я, волі, честі й гідності), її прав і свобод від злочинних посягань. Пріоритет такого завдання закріплено в Конституції України, статтею 3 якої встановлено, що «людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю».

Специфічні, притаманні лише кримінальному праву відносини між особою, яка вчинила злочин проти особистих благ людини, приватних чи публічних прав тощо, і державою, яка охороняє такі блага й інші суспільні цінності, регламентується також специфічним, притаманним лише кримінальному праву методом – застосуванням з боку держави до особи злочинця санкції кримінально-правової норми, тобто покарання. Метод правового регулювання – це сукупність певних засобів, за допомогою яких регламентуються та охороняються стосунки між людьми, між громадянами та організаціями, між громадянами і державою.

Метод регламентування кримінально-правових відносин примусовий і застосовується лише до особи, яка вчинила злочин, як правило, шляхом покарання. Кримінально-правовий метод застосовується лише у тому разі, коли: 1) вчинене діяння є суспільно небезпечним і, відповідно до закону, містить склад конкретного злочину; 2) особа, яка вчинила це діяння, була у стані осудності, досягла на час його вчинення встановленого законом віку і підлягає покаранню [1].

Не можна застосовувати кримінально-правовий метод до особи, яка під час вчинення суспільно небезпечного діяння була у стані неосудності. До

такої особи суд може застосувати примусові заходи медичного характеру, що передбачені ст. 94 КК України.

Слід зазначити, що деякі норми кримінального права виконують регулятивне завдання. Це норми про необхідну оборону (ст. 36), про затримання особи, що вчинила злочин (ст. 38), про крайню необхідність (ст. 39) тощо [1]. У таких випадках, зокрема, за раптової екстремальної ситуації, коли органи правопорядку не мають можливості негайно захистити особу, суспільство чи державу від нападу злочинця, законодавець надає громадянину право заподіяння шкоди злочинцеві (нанесення йому тілесного, ушкодження, а за певних обставин – навіть позбавлення життя). У цьому разі з моменту реалізації громадянином права на необхідну оборону виникають кримінально-правові відносини між громадянином і злочинцем.

Покарання особи, яка вчинила злочин, хоча й становить основний зміст кримінальної відповідальності, проте поняття кримінальної відповідальності ширше за поняття покарання, оскільки, як це визначено кримінальним законом (ч. 1 ст. 2 КК України), підставою для кримінальної відповідальності є вчинення особою суспільно небезпечного діяння, яке містить склад злочину. Покарання – це реалізація обов'язку особи зазнати примусових заходів кримінально-правового характеру, тобто зазнати покарання.

Кримінальна відповідальність тісно пов'язана з такими принципами права, як гуманізм та індивідуалізація відповідальності. Ці та інші демократичні принципи втілено, зокрема, в нормах про звільнення від кримінальної відповідальності та звільнення від покарання.

Отже, можна сказати, що методи кримінального права чітко врегульовують суспільні відносини та правову відповідальність злочинців в цілому. Загальнообов'язковий характер норм права, зобов'язує до певних законних дій, які в разі порушення несуть за собою кримінальну відповідальність.

#### *Література*

1. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. № 2341-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

УДК (343.9)

**Ланцедова Ю. О.,** к.ю.н.,

Юридичний інститут,

Національний авіаційний університет, м. Київ

### **НОВІТНЯ ДОКТРИНА НАВЧАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КРИМІНАЛІСТИКИ ТА ІНШИХ ЮРИДИЧНИХ НАУК АНТИКРИМІНАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ**

Виходячи із розробленої Т. О. Коросташовою новітньої доктрини юридичної освіти та науки [1; 2], яка базується на чотирьох освітньо-кваліфікаційних рівнях (ОКР): 1. Базовому, в межах якого протягом 3-х років